Ningeshukuru benki yangu kwa kunifahamisha mambo haya

Elimu binafsi juu ya masuala ya kifedha

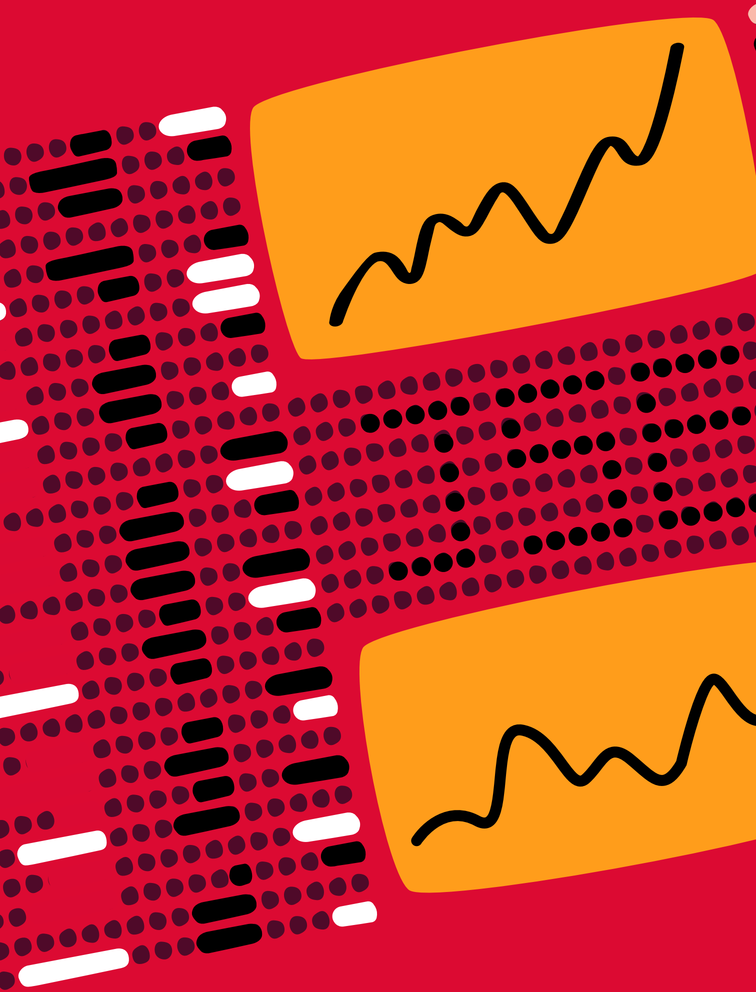

Imeletwa kwako na Absa

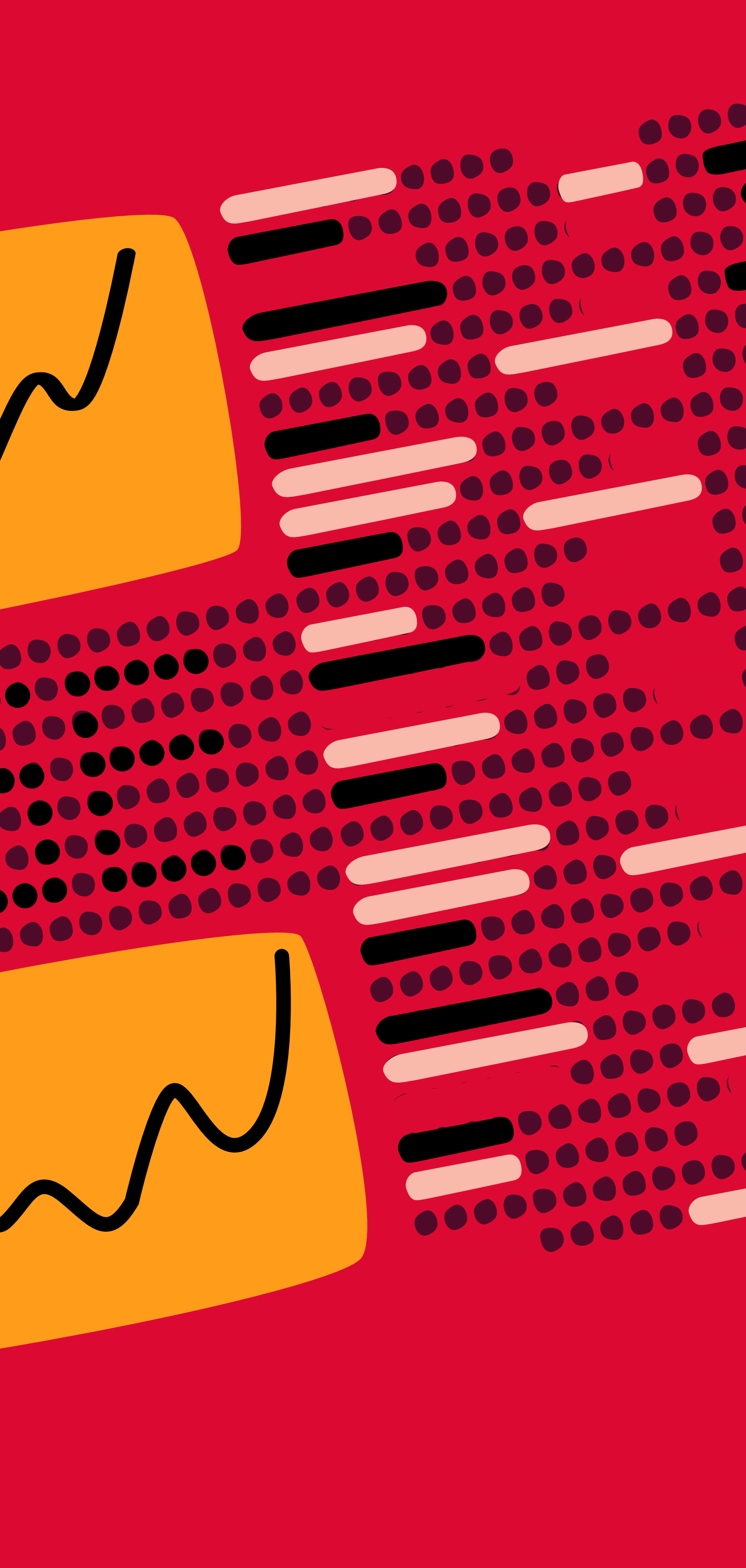

Utangulizi

Kijarida hiki ni sehemu ya Sera inayomlinda Mtumiaji na kuungwa mkono na Mfumo wa Maadili, Sera ya Benki kuu ya Tanzania ya udhibiti wa masoko (Sheria inayomlinda mtumiaji wa Fedha) ya mwaka 2019

Benki ni nini

Embu jaribu kufikiria dunia ingekuwaje bila benki.
Benki ni taasisi nyeti yenye kutoa huduma muhimu katika maisha yetu ya kila siku na katika ulimwengu huu wa kisasa. Huku uchumi ukikua kwa kasi kubwa, benki zinahitaji kuendana na kasi ya maendeleo na mahitaji ya jamii zao.

Wacha tufafanue maana ya benki . Benki ni taasisi ya fedha ambayo inakubali amana kutoka kwa umma na kuandaa mikopo. Kutokana na umuhimu wa benki na ukuaji wa uchumi wa nchi, benki zina usimamizi imara sana katika nchi nyingi, ikiwemo Tanzania.

Pamoja na yote benki ni mchakato mkubwa ambao huunda na kudhibiti usambazaji wa pesa nchini. Inatoa mahitaji ya ukwasi kwa biashara na pia kusaidia familia kuwekeza kwa siku zijazo.

Sekta ya benki nchini Tanzania inasimamiwa na Benki Kuu ya Tanzania

Je, Unajua?

Benki ilianza na wafanyabiashara wa zama za kale, ambapo ilitoa mikopo ya nafaka kwa wakulima na wafanyabiashara ambao walibeba bidhaa katika ya miji. Mfumo huu unajulikana kama mfumo wa kubadilishana (Barter Trade).

Hii ilianza takribani 2000 KK huko Syria na Babeli. Baadaye, katika Ugiriki ya zama hizo na wakati wa Dola ya Kirumi, wakopeshaji waliweka kambi kwenye mahekalu wakitoa mikopo na kubuni mambo mawili ya muhimu: walikubali amana na kubadilisha pesa. Akiolojia katika kipindi hiki katika China ya zamani na India pia inaonyesha ushahidi wa shughuli za kukopesha pesa.

Je, Benki inafanyaje kazi?

Uaminifu ni sehemu muhimu ya uhusiano kati ya benki na mteja. Wateja wanaamini ulinzi unaotolewa na taasisi na usalama wa kuweka pesa zao kwenye akaunti ya benki badala ya kuweka chini ya godoro nyumbani. Aidha, pia huondoa kishawishi cha kutumia pesa ambazo unaweka nyumbani kwako.

Faida nyingine ya benki ni urahisi unaoambatana na taasisi hizo.

Tunaamini benki inatunza pesa zetu. Aidha, benki pia inahitaji kupata pesa na hivyo hukopesha pesa kwa viwango vya juu kuliko gharama ya pesa wanayotoa. Hii inajulikana kama mkopo. Benki hutumia pesa tunazoweka kwao kutoa mikopo. Kwa maneno rahisi, tunaweza kusema kwamba kiwango cha riba ambacho benki hukusanya kwa mkopo ni kikubwa kuliko kiwango cha riba wanacholipa wateja na akaunti za akiba.

Kali ya asili

Asili ya benki za kisasa ilianzia mbali. Ukifuatilia utafika hadi Italia ya zamani na mwanzoni mwa kipindi cha ufufuaji wa Sanaa kwenye miji tajiri kama Florence, Lucca, Siena, Venice na Genoa. Familia za Bardi na Peruzzi zilitawala benki katika karne ya 14 ya Florence, ikianzisha matawi katika sehemu nyingi za Ulaya. Mojawapo ya benki maarufu zaidi za Italia ilikuwa Benki ya Medici, iliyoundwa na Giovanni di Bicci de Medici Medici mnamo 1397. Benki ya kwanza ya amana za serikali, Banco di San Giorgio (Benki ya St. George), ilianzishwa mnamo 1407 huko Genoa, huko Italia.

Aina za benki

Benki ya Rejareja

Benki ya rejareja, pia inajulikana kama Benki ya Wateja; inatoa huduma za kibenki kwa wateja wa binafsi wa hali mbalimbali. Huduma za kibenki ambazo zinachukuliwa kama rejareja ni pamoja na utoaji wa akaunti za akiba, miamala, rehani, mikopo binafsi, kadi za malipo, mikopo ya vifaa vya magari na kadi za mkopo. Benki ya rejareja

pia inaweza kuwa idara ya benki inayohusika na wateja binafsi.

Benki ya kibiasharaa
Benki ya kibiashara hutoa huduma kama vile kupokea amana, kutoa mikopo ya biashara, na kutoa bidhaa za kimsingi kwa ajili ya uwekezaji. Benki ya kibiashara hapa Tanzania mara nyingi ina maana ya benki au idara ya benki kubwa, ambayo hushughulika hasa na huduma za mikopo na amana kwa mashirika au biashara kubwa kubwa au za kati - tofauti na watu binafsi au biashara ndogo ndogo.

Benki ya Biashara Ndogo Ndogo na za Kati pia ziko chini ya mwamvuli wa Benki ya Biashara. Badala ya kukopesha pesa kwa wafanyabiashara wakubwa, benki ya biashara au idara itakopesha pesa kwa wafanyabiashara wadogo wadogo au wa kati.

Kali nyingine kuhusu Benki:

- Ili kufungua vyumba vya kuhifadhia pesa katika Benki Kuu ya Uingereza, unahitaji ufunguo
- wenye urefu wa futi 3.
- Benki za Italia ya kaskazini zinawapa wakulima mikopo isiyo na dhamana. Dhamana yao ni jibini. Mkuu wa Credito Emiliano huchukua jibini ya Parmesan kwa miaka miwili hadi mitatu katika vyumba maalum vya kuhifadhi jibini mpaka zitakapokuwa tayari.
- Ikiwa mtengenezaji wa jibini atashindwa kulipa mkopo pindi jibini inapokuwa imekomaa, benki inauza jibini hiyo kufidia hasara.
- Taasisi za kwanza kuhifadhi pesa na vitu vya thamani, zilikuwa mahekalu. Kwa mfano, wakazi wa Athene ya zamani waliweka akiba zao katika mahekalu ya Acropolis huku wakazi wa Ulaya ya zamani wakiweka pesa zao kwenye nyumba za watawa.

Mkopo ni nini?

Mikopo ni kitendo cha mtu kuchukua pesa kutoka sehemu moja , na kurejeshwa kwa muda uliokubaliwa na kwa riba. Unaweza kuomba mkopo kwa vitu mbali mbali kama; gari mpya, ukarabati, kusafiri, kusoma au hata kununua nyumba au kipande cha ardhi.

Kiasi kilichoombwa kitaidhinishwa kulingana na imani ya benki kuhusu uwezo wako wa kulipa kiasi ulichoomba. Kuanzia hapo, kiwango cha riba, muda wa mkopo, sheria na masharti ya ziada ya mkopo hufahamika.

Kuna sababu nyingi zinazo pelekea mtu kutaka mkopo. Inaweza kuwa kuanzisha biashara, kununua gari au nyumba, kulipa ada ya shule, gharama za matibabu, au hata kwenda likizo.

Je! Ni vigezo gani ninahitaji ili kupata mkopo?

- Unahitaji kuwa na miaka 18 au zaidi.
- Haupaswi kuwa umevuka umri wa kustaafu isipokuwa tu pale benki itapewa hati inayoelezea kuwa utabaki kazini baada ya kuvuka miaka 63 au umri wa kustaafu.
- Uwe umeajiriwa kwa angalau miezi 9. Tofauti na hapo mwajiri wako awe amekuthibitisha kabla ya hapo.
- Uwe na kipato kisichopungua kiwango cha chini kinachohitajika na benki - punguzo la ushuru - ambayo inaweza kubadilika au kutofautiana kulingana na benki unayotumia.
- Kukidhi vigezo vya mkopo pia kutategemea mshahara, madeni na historia ya ukopaji wako

Ili kupata mkopo nahitaji kuwasilisha nini?

- Utahitaji kuleta nakala halisi ya kitambulisho halali au Pasipoti
- Uthibitisho halali wa Kipato chako - hati ya malipo yenye jina lako, mwajiri, tarehe ya mshahara, mshahara kabla ya makato, na mshahara baada ya makato
- Kama wewe ni mteja mpya, utahitajika kutoa taarifa zako za kibenki za miezi 6 iliyopita
- Uthibitisho wa anwani ya makazi
- Nakala ya mkataba wako wa ajira
- Idhini ya mwenza wako endapo ni mkopo wa pamoja
- Anuani zako na namba zako za simu
- Wadhamini wawili

Aina za mikopo

Mikopo yenye dhamana
Mkopo huu ni mkopo ambao mkopaji huweka mali yake (nyumba) kama dhamana. Mifano ya mikopo hii imetolewa zaidi hapa chini.

Mkopo wa Nyumba
Huu ni mkopo unaojulikana sana na unaotumiwa na watu wengi kununua nyumba ya makazi, kujenga nyumba mpya au kwa ajili ya kununua ardhi. Kwa kawaida Benki itatoa asilimia ya mali au thamani ya ardhi na mkopaji atalazimika kuchangia kiasi kilichobaki.

Mkopeshaji, ambaye kawaida huwa ni taasisi ya fedha, hupewa usalama - kushikilia hatimiliki - mpaka kumalizika kulipwa kwa mkopo.

Mkopaji akishindwa kulipa mkopo kama ilivyokubaliwa, benki ina haki ya kisheria kurudisha nyumba na kuiuza ili kupata pesa zinazodaiwa na benki.

Mkopo wa Vyombo vya Moto
Huu ni mkopo uliochukuliwa kwa ajili ya kununua vyombo vya moto kama gari na unaweza kudhaminiwa na chombo husika. Muda wa mkopo ni mfupi sana - mara nyingi huendana na uhai wa matumizi wa chombo chenyewe. Kama ilivyokuwa kwenye Mkopo wa Nyumba, kwa kawaida benki itatoa asilimia ya mali au thamani ya chombo na mkopaji atalazimika kuchangia kiasi kilichobaki.

Mikopo isiyo na dhamana
Mikopo isiyo na dhamana ni mikopo ya fedha ambayo hailindwi na mali za mkopaji. Hizi zinaweza kupatikana katika bidhaa za taasisi kama mikopo binafsi inayotolewa na taasisi za fedha.

Viwango vya riba vya mikopo hii hutofautiana kulingana na benki.

Viwango vya riba kwenye mikopo isiyo na dhamana huwa ni kubwa zaidi tofauti na kwa mikopo yenye dhamana.

Usisite kuwasiliana na benki yako ili upate maelezo zaidi kuhusu aina ya mikopo tuliyonayo ambayo haina dhamana.

Marejesho huwa yana kokotolewa vipi?
Pesa ambayo mteja anatakiwa kurudisha benki hupigiwa hesabu kwa kufuata haya:

- Mshahara na mapato mengine ya ziada
- Umri – mwenye umri mdogo anaweza kuchukua mkopo wa muda mrefu zaidi (hutumika zaidi kwenye mikopo ya nyumba)
- Mafungamano ya kifedha
- Madeni mengine
- Kumbukumbu za mikopo ya zamani
- Kiasi cha mkopo
- Kiwango cha riba

Kanuni ya Marejesho ya mwezi
Marejesho ya kila mwezi ya mkopo, ni kiasi kinacholipwa na mkopaji kila mwezi kuhakikisha mkopo unalipwa kikamililifu pamoja na riba yake mwishoni mwa kipindi cha mkopo. Kanuni ya marejesho ya kila mwezi hutegemea kanuni ya marejesho ya mwaka.

Je! Unaweza kuchagua kulipa mapema?
Watu wengi huchagua kulipa mkopo wao haraka iwezekanavyo, kwa hivyo unaweza kufanya hivyo -hata hivyo, kwa baadhi ya mikopo nchini Tanzania, kuna ada na malipo ya ziada endapo utaamua kumaliza mkopo wako mapema. Kwa sababu hii ni vizuri kuzungumza na muwakilishi wa benki yako ili kujua sera yao kuhusu kumaliza mkopo mapema.

Je! Nini maana ya kushindwa kulipa mkopo, na nini hufanyika endapo mkopo haujalipwa ndani ya muda uliopangwa.
Wakati mwingine panaweza kutokea mazingira ama matatizo yanayoweza kupelekea mtu kushindwa kulipa mkopo wake kwa wakati. Ikiwa hivyo unatakiwa kuwasiliana na benki yako haraka iwezekanavyo. Wakati mwingine benki inaweza kuwa tayari kujadili masharti mapya ya mkopo kulingana na mazingira yako.

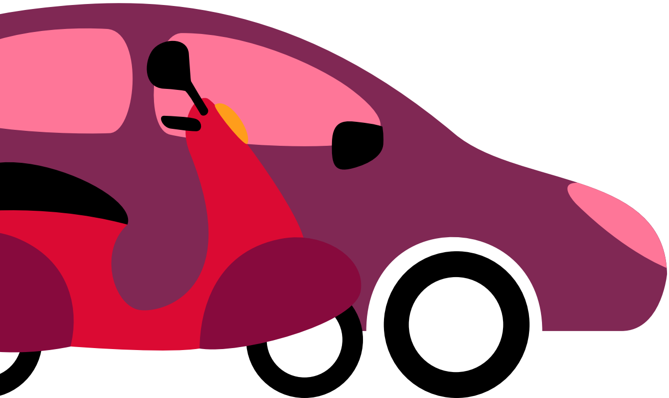

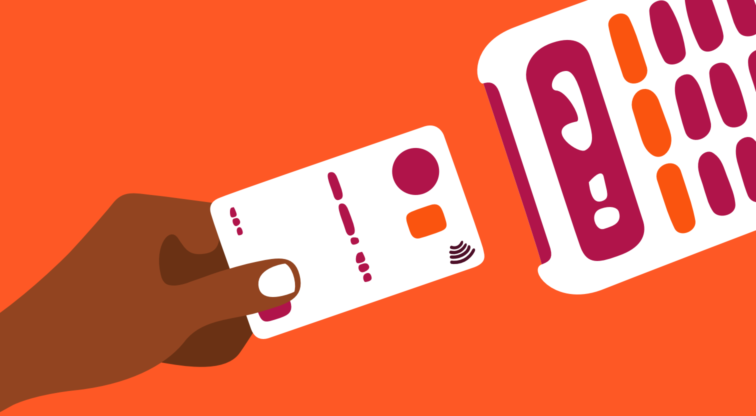

Kadi

Kadi - kadi za mkopo au malipo - zinatolewa kwa mtu yeyote ambaye ana akaunti na benki yake. Hizi hutumiwa kutoa pesa kwa urahisi kutoka kwenye mashine za ATM badala ya kupanga foleni kwenye matawi na vile vile kuwezesha malipo kwenye maduka au popote penye mashine za kupokelea kadi, huku zikikupatia uhuru wa kufanya miamala mitandaoni.

Watu wengi wanachagua kutumia kadi badala ya fedha taslim kwa sababu ni salama zaidi ,ni nafuu na inapunguza udanganyifu.

Kwa mtazamo mwingine ni rahisi zaidi kusimamia matumizi yako kwa kutumia kadi kutokana na mrejesho wa matumizi yako kutumwa kwako kila mwisho wa mwezi.

Baadhi ya benki pia hutoa taarifa kupitia SMS za bure kukujulisha kuhusu kila manunuzi yanayofanywa na kadi yako. Aidha, kwa kuwa kadi nyingi zinakubalika ulimwenguni kote, ni njia rahisi zaidi na bora ya kupata pesa ukiwa safarini.

Hapa Tanzania, Hapa Tanzania benki nyingi kama sio zote ndizo zinazotoa huduma zakukutumia ujumbe mfupi pindi kadi yako inapotumika. Kwa sababu hii ni muhimu kufanya utafiti wako mwenyewe kabla ya kuomba kadi ya benki.

Aina za kadi

Kadi za malipo

Kadi za malipo ni njia rahisi kwa mteja kujua salio la akaunti yake. Ni njia rahisi na salama ya kupata na kutumia pesa iliyoko kwenye akaunti yako ya benki.

Kadi za mikopo

Popote pale ambapo alama ya VISA, Diners Club, Master Card, Maestro, AMEX au UPI inapatikana, kadi ya mkopo hukuruhusu kufanya ununuzi wa awali na ulipe baadaye. Tofauti na kadi za malipo, kadi za mkopo hazijaunganishwa na akaunti yoyote ya benki. Zinakuwezesha tu kutumia pesa dhidi ya mkopo huru. Ni njia ya haraka na rahisi ya kulipia bidhaa na huduma yenye kuruhusu malipo kukatwa tarehe ya kulipa ikifika.

Usisite kuuliza benki yako kuhusu ofa zao kuhusu kadi ya mkopo kwa sababu kuna aina tofauti za kadi za mkopo zenye kiwango cha juu cha mkopo ambao unaruhusiwa kutumia.

Ulipaji wa kadi ya mkopo na viwango vya riba

Marejesho ya kadi za mkopo yako yapo huru kulingana na uwezo wako. Unaweza kulipa riba ya 5%, 10%, 20%, au hata 100% kutegemeana na benki. Riba hizi hubaki siri ya benki.

Ninafanyaje ili kupata kadi ya mkopo au kadi ya malipo?

Katika benki nyingi, kadi za malipo au mkopo hupatikana kwa wateja kwenye matawi ya benki husika. (Wakati mwingine baada ya kulipa ada ya usajili).

Nyaraka zinazohitajika ni:

- Fomu ya maombi iliyojazwa (inapatikana kwenye matawi ya benki)
- Kitambulisho (Kitambulisho halali au Pasipoti)
- Ushahidi wa mapato (kwa kadi ya mkopo)

Fedha Binafsi

Kujipanga kwa Maisha ya Baadaye

Bajeti ni nini?

Bajeti ni mchakato wa kuunda mpango wa jinsi ya kutumia pesa zako. Mpango huu wa matumizi unaitwa bajeti. Kuunda mpango huu wa matumizi hukuruhusu kuamua mapema ikiwa utakuwa na pesa za kutosha kufanya mambo unayohitaji kufanya au ungependa kufanya. Ikiwa huna pesa za kutosha kufanya kila ambalo ungependa kufanya, basi unaweza kutumia mchakato huu wa kupanga vipaumbele vyako kwa kuzingatia pesa zako kwa vitu vya msingi.

Kwa nini bajeti ni muhimu sana?

Kwa kuwa bajeti inakuruhusu kuunda mpango wa matumizi ya pesa zako, inahakikisha kuwa utakuwa na pesa za kutosha kila wakati kwa ajili ya vitu vya msingi na mahitaji ambayo ni muhimu zaidi kwako. Kufuata bajeti au mpango wa matumizi pia kutakuepusha na deni kama sio kuondokana na madeni ikiwa unayo.

Jinsi ya kupanga bajeti na kuunda mpango wa matumizi

Ili kuanza orodha yako ya bajeti, utahitaji kujua ni kiasi gani utatumia kwenye:

- Kodi ya Pango
- Mkopo wa Nyumba / Mikopo na madeni mengine
- Bili za maji, umeme n.k
- Matumizi ya kila siku Usafiri (basi, mafuta n.k.)
- Gharama nyingine kama bima, ukarabati wa gari, Matibabu
- Zawadi kwa ndugu na jamaa
- Burudani kama vile likizo, migahawa, michezo, hafla n.k.

Ongeza kipato chako

Mapato yako ni jumla ya kiasi cha pesa unachopata kila mwezi baada ya kujumlisha mshahara wako, mafao ya kila mwezi, pensheni na pesa nyingine yoyote ya pembeni ambayo unaweza kuwa unapata.

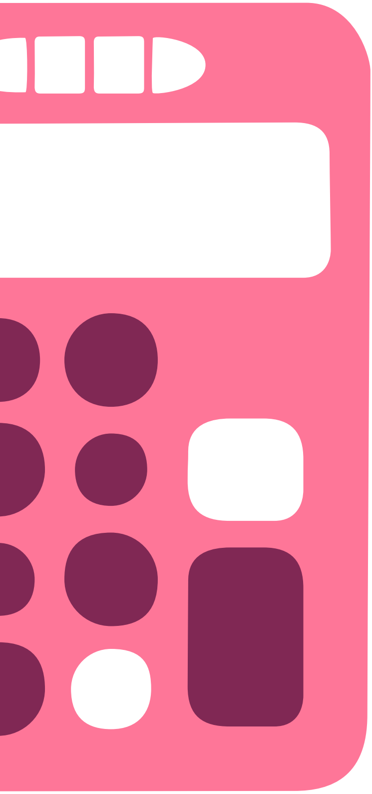

Ikiwa unatumia zaidi kile unachoingiza, unahitaji kuangalia namna ya kupunguza matumizi
Hii inaweza kuwa rahisi kama kufungasha chakula kutoka nyumbani badala ya kula kwenye migahawa au kufuta uanachama wa sehemu ya mazoezi.

Unaweza pia kuweka kumbukumbu ya matumizi na kuchukua maelezo ya kila kitu unachonunua ndani ya mwezi.

Au, ikiwa unatumia kadi ya benki kwenye matumizi yako mengi, angalia taarifa ya benki ya mwezi uliopita na ujue pesa zako zinaenda wapi zaidi.

Piga hesabu kwa kutoa kiasi unachotumia au umetenga kutumia kwa kila kitu kilichopo kwenye orodha yako. Ikiwa kuna pesa iliyobaki baada ya kulipa kila kitu, inamaanisha unayo ziada ya bajet.
Ni vyema kuweka pesa zako za ziada kama akiba.

Ikiwa unatumia zaidi ya unachopata inamaanisha kuwa una 'deni ya bajeti' na lazima ujitahidi kutafuta njia za kupunguza matumizi yako.

Unaweza pia kupitia taarifa yako ya benki ili kubaini ni wapi unaweza kutumia zaidi. Ikiwa unatumia kadi ya benki itakuwa rahisi kuona ni wapi unaweza kupunguza.

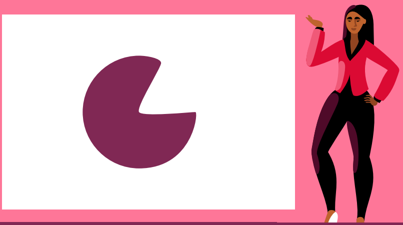

Kanuni ya 70/30 ya fedha

Njia bora ya kuokoa pesa ni sheria ya 70/30. Sheria hii inamaanisha kuweka akiba au kuwekeza 30% ya mapato yako na kutumia 70% tu kwa gharama zako. Matumizi yako ya kila mwezi yanapaswa kuchukua 70% ya mapato yako.

Ikiwa unazidi kikomo chako cha 70%, hiyo ni ishara kwamba unahitaji kuanza kupunguza matumizi. Hata hivyo, endapo 30% ni nyingi sana kuweka kwenye akiba, haswa ikiwa unalipa deni ya ziada, unaweza kuweka akiba ya walau 20% ya kipato chako kila mwezi na bado ukaona mabadiliko.

Unapozidi kujitegemea kifedha, unaweza kujikuta unataka kuokoa pesa zaidi.

Njia bora ya kuhakikisha kuwa akiba yako inafika kwenye akaunti yako ya akiba ni kwa kuomba benki yako kuelekeza kiwango cha pesa unachotaka kwenda kwenye akaunti yako ya akiba benki. Huu ni mchakato rahisi ambao unapaswa kuchukua dakika chache kuutekeleza. Wasiliana na benki yako ili kufahamu taratibu zao.

Ninawezaje kuweka akiba kwa ajili ya shughuli maalum kama vile harusi au likizo?

1. Jambo la kwanza ni kuandaa bajeti- hii inamaanisha andaa mpango wa matumizi yako. Hii itakupa mwongozo juu ya kiasi unachohitaji kuokoa kila mwezi na ni muda gani utahitaji kuokoa kiasi hicho.
2. Jinsi ya kuanza – ili kufanya mchakato wa kuweka akiba kuwa mwepesi,liendeleze swala hili kama ambavyo ungeendeleza swala la kulipa bili. Hii itakusaidia kuweka vipaumbele na kudhamiria hasa kuweka akiba. Kumbuka kwamba utakavyozidi kuwahi kuweka akiba ndivyo inavyozidi kuwa rahisi.
3. Unahitaji pia kuamua ni wapi unataka kuweka pesa zako. Kuanzisha akaunti ya akiba inaweza bora zaidi.
4. Tazama kama akiba yako inakuwa - Angalia salio lako mara kwa mara na ubuni njia tofauti za kujihamasisha kuweka akiba.

Kuna njia nyingi za kujihamasisha kuweka akiba. Wazazi wengi hufungua akaunti ya akiba pindi mtoto anapozaliwa na kuanza kuongeza pesa kwenye akaunti hiyo kila mwaka. Mtoto
hatoweza kupata akaunti hii bila idhini ya sahihi ya wazazi wake mpaka atakapofikisha umri
wa miaka 18.
Mtoto akishafikisha umri wa miaka 18, anaweza kuamua kuendelea na akaunti hiyo kwa
kuweka pesa kila mwezi.
kwa mtazamo mwingine ni mwanzo wa safari ya akiba ya kijana huyo..

1. **Kumfundisha mtoto jinsi ya kuweka akiba ya pesa**
   Shuleni, hatukufundishwa sana juu ya umuhimu wa kuweka akiba na wengi wetu tumegundua hili ukubwani kwamba lazima tujiangalie. Hata hivyo kuna njia za kuwezesha kizazi kijacho, moja wapo ni kwa kuanza kuwafundisha watoto wetu umuhimu wa kuweka akiba tangu wakiwa wadogo.

2. **Anza na kibubu**
   Kibubu ni njia nzuri ya kufundisha watoto umuhimu wa kuweka akiba na kuokoa pesa, kwa kuwapa njia rahisi ya kufanya hivyo. Waambie watoto wako kuwa lengo ni kujaza kibubu kwa noti na sarafu, hadi kikose nafasi. Waambie kwamba kibubu hicho ni kwa ajili ya akiba ya siku za mbeleni na yakwamba kadiri watakavyoweka, pesa zao zitaongezeka..

3. **Fungua akaunti ya benki**
   Pindi kibubu kitakapojaa, mpeleke mtoto benki ili afungue akaunti yake ya akiba. Wacha wahesabu ni pesa ngapi zitawekwa, ili waweze kuwa na uelewa juu ya pesa walizonazo. Waonyeshe nambari ya mwisho na uimarishe dhana la faida.

   Hii inaweza kutoa motisha mzuri kwa watoto wako ikiwa wataelewa kuwa pesa zao zitakuwa endapo hawatozigusa kwa muda mrefu.

4. **Andaa ratiba inayoendana na muda**
   Dhana ya pesa na muda inaweza kuwa jambo gumu kueleweka na watoto. Utafiti umeonyesha kuwa athari ya somo la fedha la saa moja hufifia ndani ya mtu baada ya miezi mitano. Ili ujumbe ukae na uote mzizi ndani ya mtu, elimu ya fedha inapaswa kuwasilishwa kwa wakati muafaka huku elimu hiyo ikiwa endelevu.

Ikiwa mtoto wako anapokea TZS100,000 kila mwaka kwenye siku yake ya kuzaliwa, wakati muafaka wa kuzungumzia bajeti ni kabla ya kukabidhiwa fedha hizo. Njia moja ya kufanya somo la fedha kuwa endelevu ni kwa kuweka ratiba yenye kumuonyesha mtoto ni wakati gani atafikia malengo yake.

Endapo unawapa TZS 50,000 kwa wiki na wanataka kuweka akiba ya mpaka TZS 100,000.
Kama wataweka akiba ya 100% ya pesa yao, watafikia lengo baada ya wiki 20, au miezi 5.

Chukua karatasi na kalamu.
Weka TZS 100,000 upande mmoja na TZS 100,000 (au kiasi chochote kinachokusudiwa) upande wa pili.
Onyesha lini watafikia 25%, 50% na 75% ya lengo lao kwa ajili ya ukaguzi.

Kila akiba inapowekwa, chora mstari kuonyesha kiasi kilichowekwa. Wajulishe watoto wako kwamba watapata tuzo ndogo kila wakifika asilimia lengwa. Zawadi ndogo zinaweza kuwahamasisha watoto kuendelea kuweka akiba.

Michoro pia inasaidia katika kuonyesha malengo yao ya akiba na jinsi pesa yao inavyoongezeka.

5. **Kuongoza kwa mfano**
   Watoto hujifunza kwa vitendo, kwa hivyo, njia bora ya kumfundisha mtoto jinsi ya kuweka akiba ya pesa ni kwa wewe mwenyewe kuweka akiba ya pesa. Kuwa na kibubu ambacho wewe pia utaweka pesa mara kwa mara. Unapofanya manunuzi, waonyeshe watoto wako jinsi ya kutambua tofauti ya bei na ni kwanini kununua bidhaa hiyo ni bora Zaidi kuliko nyingine katika kuokoa pesa.

Ulaghai

Ulaghai wa benki ni kutumia njia haramu kupata pesa, mali, au mali nyingine vyenye kumilikiwa au kushikiliwa na taasisi ya kifedha, au kupata pesa kutoka kwa wanaoweka amana kwa kujifanya benki au taasisi nyingine ya kifedha.

Katika visa vingi, ulaghai wa benki ni kosa la jinai. Wakati vitu maalum vya sheria fulani za udanganyifu wa benki hutofautiana kulingana na mamlaka, neno ulaghai wa benki linatumika kwa vitendo ambavyo vinatumia mpango ya kiujanja-ujanja, na wizi wa benki au ujambazi.

Kwa sababu hii, ulaghai wa benki wakati mwingine huchukuliwa kama sio kosa kubwa.

Linda pesa zako - Jifunze zaidi juu ya aina tofauti ya udanganyifu hapa chini na kile unachoweza kufanyaili kulinda pesa zako.

Udanganyifu wa Hundi

Udanganyifu hufanyika pindi tapeli anapotumia hundi iliyoibiwa au bandia kulipia bidhaa na huduma. Wakati mmiliki wa hundi halisi anagundua kuwa pesa zimeibiwa kutoka kwa akaunti yake, aliyedanganywa anaweza kulazimika kulipa jumla ya kiasi chote - hata ikiwa hii itatokea wiki kadhaa baadaye.

Jinsi ya kujikinga dhidi ya ulaghai wa hundi:

- Usikubali kupokea hundi kutoka kwa mtu yeyote isipokuwa unayemjua na kumuamini, haswa hundi yenye kiasi kikubwa.
- Jihadhari na hatari ya kuwekewa pesa kwenye akaunti

yako kutoka kwenye hundi,pesa zinaweza kurudishwa ikiwa hundi hiyo itaonekana kuwa imeibiwa au bandia
- Daima fikiria njia nyingine ya kukubali malipo ya vitu vyenye thamani kubwa
- Weka kitabu chako cha hundi mahali salama
- Ripoti hundi yoyote iliyokosekana kwa benki yako mara moja
- Kila mara angalia taarifa zako za benki vizuri

Ulaghai wa Kadi

Hizi ni baadhi ya njia maarufu za kitapeli na jinsi kuziepuka.

Ulaghai wa kadi iliyopotea na kuibiwa
Hii hutokea wakati kadi iliyopotea au iliyoibiwa inatumiwa na tapeli anayejifanya kama wewe. Utapeli mwingi wa kadi iliyopotea na kuibiwa hufanyika kabla ya kuripoti upotevu huo.

Jinsi ya kujikinga na ulaghai wa kadi uliopotea:
- Ripoti wizi au upotevu wa kadi mara moja kwa kupiga simu kwenye benki yako wakati unapogundua kuwa kadi yako imeibiwa
- Jifunze kubeba kadi unayoihitaji tu
- Epuka kuweka kadi mifukoni, ambapo zinaweza kuanguka kwa urahisi
- Hakikisha kadi zako zinatoshea ndani ya mkoba wako au pochi yako ndogo.
- Chukua tahadhari ili kuepuka kuibiwa kadi yako. Kwa mfano, usiache mkoba wako bila
- kutunzwa au kubeba mkoba wako kwenye mfuko wako wa nyuma

Utapeli wa kadi za kuchapisha au kuchanja
Kadi za kuchapisha zinaweza kuwa kadi bandia,za ukweli,halali, au ambayo imebadilishwa au kurekebishwa. Kesi nyingi zinahusisha kuchanja, pindi data kwenye ukanda wa sumaku wa kadi yako inanakiliwa kwa elektroniki kwenye kadi nyingine bila wewe kujua. Uhalifu huu mara nyingi hufanyika kwenye maduka ya reja reja, haswa baa, mikahawa na vituo vya mafuta, na kwenye mashine za pesa ambazo zimefungwa vifaa visivyo halali kinyume cha sheria. Taarifa zilizoibiwa hutumiwa kutengeneza kadi bandia. Watu wengi hawajui kuwa wamekuwa wahanga wa utapeli huu hadi taarifa zao za fedha ziwafikie. Ikiwa unaamini mashine ya pesa imechezewa, unapaswa kuwasiliana na benki yako haraka iwezekanavyo.

Ili kujikinga:

- Usiruhusu wafanyakazi wanaotoa huduma za kawaida wachukue kadi yako kwenda kufanya mchakato wa malipo. Hakikisha kuwa unaweza kuona wanapoipitisha kadi yako na kuingiza kiasi halisi kwenye kituo cha Point-of- Sale (POS). Angalia ikiwa wana malipo bila mawasiliano ili kadi yako isitoke mkono wako
- Angalia mashine ya pesa kama kuna dalili ya kuchezewa kabla ya kuitumia. Ikiwa unaitilia shaka mashine ya pesa, nenda kwenye mashine nyingine

Ulaghai wa kadi

Hii ni aina ya utapeli unaojulikana sana. Hutokea pindi tapeli anapoiba taarifa za kadi yako na kuzitumia kufanya manunuzi mtandaoni au kwa njia ya simu, faksi au barua pepe.

Ili kujikinga na ulaghai wa kadi:

- Epuka kuweka taarifa za kadi yako kwenye kompyuta inayotumiwa na wengi au ya umma
- kumbuka kutoka"sign out" kwenye tovuti yoyote ambayo umeingiza taarifa za kadi yako
- Ingiza taarifa za kadi yako kwenye tovuti salama tu (Mf. Zile tovuti ambazo anwani zake huanza na 'https' na kuwa na kufuli kwenye dirisha la kivinjari)
- Zingatia taarifa zako na toa taarifa ya utapeli haraka pindi unapotokea.

Wizi wa utambulisho wa kwenye kadi

Hii hutokea pindi tapeli anapotumia taarifa zako binafsi kufungua au kuingia kwenye akaunti ya kadi kwa jina lako. Kuna aina mbili:

- Udanganyifu wa maombi unatokea wakati nyaraka za kitambulisho zilizoibiwa au kuchapishwa zinatumiwa kufungua akaunti kwa jina lako.
- Matapeli wanapotumia taarifa zako binafsi kujifanya kama wewe na kuishawishi benki yako kufanya malipo kutoka kwa akaunti zako, kuagiza kadi mpya na kadhalika.

Ili kujikinga na wizi wa utambulisho wa kwenye kadi:

- Chana au choma karatasi za bili, taarifa za benki au nyaraka nyingine zilizo na maelezo yako binafsi kabla ya kuzitupa
- Ikiwa unatumia tovuti za mitandao ya kijamii, toa taarifa binafsi chache iwezekanavyo kwenye ukurasa wako.
- Ifahamishe benki yako mara moja pindi unapobadilisha anwani yako

Ulaghai wa mtandaoni

Zifuatazo ni baadhi ya aina za utapeli zinazofahamika sana mtandaoni na dondoo za jinsi ya kuuepeuka.

Utapeli wa kijamii

Utapeli wa kijamii ni kitendo cha kudanganya watu kufanya kile unachotaka. Kwa suala la udanganyifu wa mtandaoni, tapeli atadanganya watu neno la siri na taarifa zao za kuingia kwenye mtandao au taarifa zao nyeti..

Jiepushe na uhalifu wa mtandaoni kwa kufanya haya:

- Usitoe taarifa zako za siri kwenye simu isipokuwa una uhakika wa utambulisho wa mtu aliyepiga.
- Kamwe usitumie taarifa zako za siri kwa barua pepe. Zinaweza kudukuliwa na mtu mwingine
- Tunza namba yako ya siri wakati wote. Benki haitawahi kukuuliza utoe namba yako ya siri

Uhadaaji

Hadaa ni mchakato unaotumiwa na matapeli katika kujaribu kupata habari zako za siri kwa kutuma barua pepe au aina zingine za ujumbe ambao unakuelekeza kwenye tovuti bandia au laini za simu. Barua pepe hizi au jumbe hizi hudai kuwa zinatoka kwenye kampuni fulani, kwa hivyo mara nyingi zinaonekana ni taarifa halali lakini jumbe hizi hutumwa na matapeli, mara nyingi huzituma bila mpangilio. Taarifa yoyote unayoituma kwenye tovuti hizi bandia au laini za simu hudakwa na matapeli. Unaweza kujilinda kwa kuwa makini na barua pepe au simu zozote ambazo hazijaombwa ambazo zinauliza habari zako za siri kwa kushuku. Ikiwa una shaka juu ya uhalali wa ujumbe fulani, wasiliana na kampuni ambayo inasemekana imekutumia ujumbe huo ili kuhakikisha kuwa ni ya kweli.

Trojans

Trojan ni aina ya programu hasidi (programu hasidi) ambayo inawekwa kwenye kifaa chochote kinachowezeshwa na mtandao (k.m kompyuta, smartphone) bila ufahamu wako au idhini yako. Kwa kawaida, tapeli atakutumia barua pepe ambayo inajaribu kukudanganya ufuate linki ya tovuti, kupakua kitu au kufungua kiambatisho. Ukichukua hatua hii, Trojan inawekwa. Trojan inauwezo wa kurekodi neno siri au namba za siri zako na maelezo yako mengine binafsi kwa kunasa vitufe vyako au kupiga picha za skrini unazotembelea. Taarifa hizi hutumwa kwa tapeli. Baadhi ya Trojans huruhusu tapeli kutengeneza kivuli cha

uongo kwenye komputa yako na kuweza kuona kila kitu unachofanya. Njia bora ya kujikinga na Trojans ni kufunga firewall na programu ya usalama wa mtandao kwenye kompyuta yako na kuibadilisha kila mara kuongeza ulinzi mpya na wa kisasa.

Wizi wa utambulisho

Wakati wizi wa utambulisho sio jambo la kawaida katika Ushelisheli, kuibiwa utambulisho wako kunaweza kusababisha upotevu mkubwa wa pesa. Wizi wa vitambulisho hufanyika wakati wadanganyifu hutumia habari yako ya kibinafsi bila ufahamu wako au idhini ya kufungua akaunti za benki, kuomba kadi za mkopo, mikopo, na hati kama pasipoti na leseni za kuendesha gari kwa jina lako. Wizi wa kitambulisho unaweza kuwa na athari kubwa kwa maisha yako ya kibinafsi na fedha. Kwa mfano, unaweza kuwa na shida kupata mikopo, kadi za mkopo au rehani hadi shida itatuliwe.

Zifuatazo ni njia kadhaa ambazo unaweza kujikinga na wizi wa utambulisho:

Weka taarifa zako binafsi mahali salama:

- Jifunze kuchukua vitu vyenye thamani kama vile kadi za malipo, kadi za mkopo na kitabu cha hundi badala ya kuzituma kwa njia ya barua pepe.
- Kama umehama nyumba, ijulishe benki yako haraka iwezekanavyo ili waweze kurekebisha taarifa zako katika mfumo wao ili barua na taarifa zote kutoka kwao zitumwe kwa anwani yako mpya.
- Jifunze zaidi jinsi ya kulinda taarifa zako mtandaon.

Weka kadi zako mahali salama:

- Sitisha haraka kadi yoyote pindi inapo potea au kuibiwa kwa kuipigia benki yako mara tu unapogundua kuwa hazipo.
- Linda taarifa zako pindi unapofanya manunuzi kwenye maduka, mtandaoni au kwa njia ya simu. Hakikisha watu wengine hawawezi kusikia au kuona taarifa za kadi yako au maelezo ya binafsi
- Kamwe usibebe nyaraka au kadi yako bila ulazima.

Weka nyaraka zako mahali salama:

- Weka taarifa zako za utambulisho kama vile pasipoti au kitambulisho cha kitaifa mahali salama. Ikiwa nyaraka yako yoyote imepotea au imeibiwa, wasiliana na wahusika wanaotoa mara moja

- Chana nyaraka zisizohitajika, ikiwezekana kwa kutumia mashine au kwa kuzichoma nyaraka hizo. Kamwe usitupe bili, risiti, kadi za mkopo au kadi za malipo, taarifa za benki, au hata nyaraka yoyote yenye jina lako hata kama huihitaji tena.
- Angalia taarifa zako za fedha pindi tu zinapokufikia. Ukiona mchakato wowote umefanyika ambao huujui, wasiliana na benki yako mara moja.

Weka neno siri na PIN zako salama:

- Kamwe usitoe taarifa binafsi au taarifa za akaunti kwa mtu yeyote anayewasiliana nawe bila kutarajia. Tilia shaka, hata kama wakidai wanatoka benki yako au polisi. Tambua kuwa benki yako haiwezi kuomba PIN namba yako,au nambari zozote za usalama au neno siri.
- Usitumie nenosiri moja kwa akaunti zaidi ya moja na usitumie nenosiri la benki kwenye
- tovuti nyingine. Kutumia nenosiri tofauti kunaongeza usalama Zaidi na kupunguza uwezekano wa mtu mwingine kufikia akaunti zako zozote
- Kamwe usirekodi au kuhifadhi neno siri au PIN namba zako kwa njia iliyowazi na yenye kutoa upenyo wa wizi. Kwa mfano, usizibebe kwenye mkoba wako au pochi yako ndogo
- Tilia shaka barua pepe ambazo zinakuuliza taarifa zako binafsi. Ukipokea barua pepe unayoitilia shaka kutoka kwenye benki yako, usiifungue kabla ya kuthibitisha uhalali wake na benki yako
- Tunza nyaraka za taarifa za utambulisho za wapendwa wako ambao wamefariki. Wakati mwingine Matapeli hutumia taarifa za watu ambao wamefariki. Unaweza kupunguza kadhia hii kwa kuzitaarifu benki zao ,kusitisha au kuharibu nyaraka zao zote za ‘utambulisho

Ikiwa unashuku yakuwa umekuwa mhanga wa ulaghai kwenye akaunti yako yoyote, wasiliana na benki yako mara moja.

Chukua tahadhari na kufuata maongozo haya bora kwa kuhakikisha kuwa ni wewe peke yako unayedhibiti pesa zako.

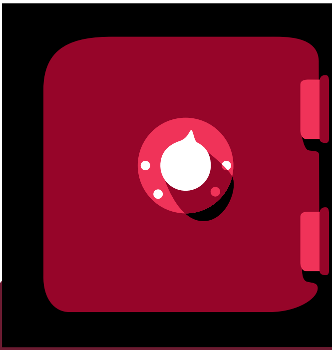

Sheria ya utakatishaji wa fedha haramu ni nini na kwa nini ni muhimu?

Sheria ya Utakatishaji wa fedha haramu (AML) inamaanisha ni seti ya sheria, kanuni, na taratibu zilizokusudiwa kuzuia wahalifu kuficha pesa zilizopatikana kinyume cha sheria kama mapato halali. Kwa mfano, kanuni za AML zinazitaka benki na taasisi zingine za kifedha ambazo hutoa mkopo au kuruhusu wateja kufungua akaunti za benki kufuata sheria ili kuhakikisha kuwa hawatumiki katika utapeli wa 'utakatishaji fedha haramu'.

Utakatishaji wa pesa?

IKwa kifupi, Utakatishaji wa pesa ni zoezi la kuhamisha pesa nyingi kupitia njia halali kwa kuficha chanzo chake au kuzuia kufahamika kwa pesa husika.

Utakatishaji wa pesa ni jambo linalofahamika na kutumiwa na genge la wahalifu washiriki, kama wauzaji wa dawa za kulevya na mafia.

Ikiwa mtu anatengeneza maelfu ya rupia ndani ya wiki kwa muda mfupi kutoka kwenye biashara haramu, na anataka kuweka pesa hizo benki, hawawezi kufanya hivyo bila kutiliwa
shaka.

Je Ulijua?

Utakatishaji wa fedha ni uhalifu uliopangwa tokea zamani. Neno 'laundering' lilitokana na vitendo vya Mafia vya miaka ya 1920 vya kuhamisha pesa kwa njia ya madobi, ambao walitumika kama njia ya awali ya uhalifu wao. Pia inamaanisha mchakato wa kusafisha pesa 'chafu' kuwa safi.

Njia moja ya kutakatisha fedha, ni kumpa mtu ambaye tayari anachukua pesa nyingi. Mtu huyo anaweza kuweka pesa hizo kwenye akaunti zao, na aandike hundi kwa mtu anayefanya biashara hiyo haramu baada ya kuchukua malipo yake.

Mtu huyo hawezi kujitilia shaka, na anaweza kuweka hundi yake kwenye akaunti ya benki bila kutiliwa shaka.

Maafisa wa kufuatilia utakatishaji wa fedha haramu mara nyingi huteuliwa kusimamia sera za kupambana na utapeli huu na kuhakikisha kuwa benki na taasisi zingine za kifedha zinafuata sheria hizi zilizowekwa.

Sheria na kanuni za kupambana na utakatishaji wa fedha zinalenga vitendo vya uhalifu ikiwa ni pamoja na utapeli wa masoko, biashara ya bidhaa haramu, ufisadi wa fedha za umma, na ukwepaji wa kodi, na pia njia ambazo hutumiwa kuficha uhalifu huu na pesa zinazotokana nazo.

Je unajua?

Neno 'utakatishaji wa fedha' inasemekana limebadilika kutokana na Marufuku kutoka Marekani. Njia nyingi zilibuniwa kuficha chanzo cha pesa zitokanazo na uuzaji wa vileo visivyo halali kwa wakati huo. Njia moja iliyokuwa ya ajabu, ilikuwa kupitia machine halali za kamari – ilikuwa ni njia ya kubadilisha kiasi kikubwa cha sarafu kwenda kwenye fedha inayoweza kuhamishwa kwa urahisi.

Ninawezaje kusaidia kuzuia utakatishaji wa pesa haramu?

Katika nchi nyingi, ni jukumu la taasisi za kifedha kufuatilia amana za wateja wao na shughuli zingine kuhakikisha kuwa sio sehemu ya mpango wa utakatishaji wa fedha.

Kwa sababu ya hii, amana ya zaidi ya TZS 5,000,000 kwenye akaunti yoyote ya benki huko Shelisheli inahitaji kutambuliwa, kwa mfano, mtu anayeweka pesa anahitaji kuiambia benki aliipata wapi. Sio kwa sababu benki inachunguza, lakini kwa sababu kwa kutofanya hivyo inamaanisha kuwa benki hiyo haijazingatia na inaweza kuwajibika kwa kutoripoti kikamilifu kitendo cha utatakatishaji wa fedha; na hii inamaanisha tozo ya faini kubwa, hatua za kisheria na hata benki kupoteza leseni yake - na hakuna mtu anayetaka hilo!

kugundua shughuli yoyote ambayo sii sawa kwenye akaunti za benki; na hata baada ya uchunguzi zaidi, ikabainika kuwa shughuli hiyo ni haramu, tukio hilo litaripotiwa kwenye Kitengo cha Uchunguzi wa Fedha (FIU) ambao nao hufanya uchunguzi wao wenyewe.

Kwa ufafanuzi yakinifu wa neno hilo, mtu yeyote anayemsaidia mhalifu kuficha mapato yatokanayo na kwa uhalifu wake naye anachukuliwa kuwa mtakatishaji fedha. Kila siku, watu wasio na hatia wanaajiriwa bila kujua kwenye utakatishaji wa fedha haramu, na bado wanaweza kuwa na hatia ya jinai katika nchi nyingi licha ya kutokuwa na ufahamu.

Hivyo basi, ni muhimu kutangaza vyanzo vya mapato yako kwa benki yako (wakati unaofaa) na usisite kuripoti mchakato wowote wa kifedha unaoutilia shaka au mchakato unaofanana na huo kwa mamlaka husika. Unaweza hata kusaidia kuzuia kitendo kibaya cha Utapeli wa Fedha.

KYC ni nini na kwa nini benki zinahitaji kudhibitisha utambulisho cha mteja?

KYC inamaanisha kumjua Mteja wako ni nani. Kuangalia KYC ni mchakato wa lazima wa kutambua na kuthibitisha utambulisho wa mteja wakati wa kufungua akaunti na baada ya muda fulani.

Kwa maneno mengine, benki lazima zihakikishe kuwa wateja wao ni halisi na walio kweli. Benki zinaweza kukataa kufungua akaunti au kusimamisha uhusiano wa kibiashara ikiwa mteja atashindwa kukidhi mahitaji ya awali ya KYC.s.

Kwa nini mchakato wa KYC ni muhimu?
Taratibu za KYC zilizoainishwa na benki zinajumuisha vitendo vyote muhimu kwa kuhakikisha kuwa wateja wao ni halisi na niwao kweli, na vile vile kutathmini, na kufuatilia na kusitisha athari zozote zinazoweza kujitokeza. Taratibu hizi husaidia kuzuia na kubaini utakatishaji wa fedha, ufadhili wa ugaidi, na mipango mingine haramu ya ufisadi.

Mchakato wa KYC unajumuisha uthibitisho wa kadi ya utambulisho, uthibitishaji wa nyaraka kama bili za matumizi kama uthibitisho wa anwani, na, hivi karibuni, uthibitishaji wa biometriska.

Benki lazima zizingatie kanuni za KYC na kanuni za kuzuia pesa haramu ili kupunguza udanganyifu na jukumu la kufuata KYC liko katika benki.

Kama benki itashindwaa kufuata kanuni za KYC, benki inaweza kukabiliwa na adhabu nzito na kujiharibia jina.

KYC kwa benki za sasa ni jambo muhimu katika vita dhidi ya uhalifu wa kifedha na utapeli wa pesa, utambulisho wa mteja ni jambo muhimu zaidi katika hili.

Itaarifu benki yako juu ya mabadiliko yoyote kwenye nambari yako ya simu na anwani ya barua pepe, hii itawaruhusu kuwasiliana nawe au kukujulisha huduma zozote mpya zinazotolewa, mabadiliko yoyote au wakati wowote ambao utahitaji kujua.

Kanuni saba za kufanikiwa ki kifedha

1. Anza kuweka akiba ya pesa mapema iwezekanavyo

2. Hakikisha kuwa una bajeti na unatoa kipaumbele katika upangaji wa kifedha na usimamizi wa fedha

3. Anza kuweka akiba kwa ajili ya kustaafu kwako (pindi uwapo mzee na kushindwa kufanya kazi) mapema iwezekanavyo

4. Tafuta msaada wa wataalam wa kifedha kukusaidia kuandaa malengo na mikakati ya maisha yako ya baadaye ya kifedha na kupanga jinsi ya kufika huko

5. Amua jinsi utakavyoweka pesa zako na kukuza pesa zako ili iweze kufikia malengo uliyojiwekea kwa maisha yako ya kifedha ya baadae

6. Hakikisha kwamba unajifunza na kuendelea kujifunza kila kitu unachoweza kuhusu kuweka akiba na kuwekeza pesa ili kuikuza

7. Hakikisha kuwa hutumii pesa yako ya pensheni au pesa za kustaafu pindi unabadilisha kazi. Ikiwa pesa yoyote ya uwekezaji imelipwa kwako, usiiguse! Ihifadhi au iwekeze mara moja!

Je! Unatunza pesa zako?

Jitathmini ni kwa jinsi gani unadhibiti pesa zako kwa kujibu maswali haya na ubaini maeneo ya kuboresha.

Maswali ya jinsi ya kudhibiti ya pesa yako	Jibu lako na maeneo ya kuboresha
Je! Unajua haswa ni wapi pesa zako zinaenda?	
Je! Umetambua maeneo ya kuboresha ambapo unatumia pesa zaidi?	
Je! Umetoa kipaumbele kwenye malipo yako?	
Je! Una posho ya matumizi ya kila siku au ya kila wiki?	

Sisi sote tunajua umuhimu wa kutunza fedha zetu binafsi na mara nyingi tunatumia maarifa yetu ya kifedha wakati wa kuomba mikopo, kutengeneza bajeti au kuwekeza.

Uamuzi mbaya wa kifedha bila shaka unaweza kuathiri maisha yetu kwa kiasi kikubwa ikiwa hatutakuwa waangalifu; na ndio maana uelewa wamasuala ya msingi ya kifedha na jinsi benki zinavyofanya kazi ni jambo la lazima katika ulimwengu wa leo.

Nilipokuwa shuleni, dhana ya fedha ilikuwa ndogo na ilipatikana kwenye masomo ya uchumi au hesabu, lakini wengi wetu hatukuwahi kuchukua masomo ya utaalamu wa fedha kama vile; jinsi kadi za mkopo zinavyofanya kazi na madhara ya kuwa na deni kubwa na ulipaji wake.

Somo la masuala ya Fedha lilihamishwa zaidi kwa wanafunzi wachache tu ambao walichagua kuchukua kozi za masuala ya fedha katika ngazi ya Sekondari au Chuo Kikuu.

Ninaamini kabisa, kama vile jinsi kucheza mpira wa miguu kunavyokuza kazi ya pamoja na uvumilivu; jinsi muziki unavyohimiza ubunifu; na jinsi Sanaa ya karate inavyokuza nidhamu binafsi na uvumilivu - elimu ya kifedha, bila shaka, husababisha muenendo mzuri wa masuala ya kifedha. Kila mtu anapaswa kuijua thamani ya pesa na uwekaji akiba katika umri mdogo. Ikiwa bado haujafanya hivyo - usijali!

Tuliandaa kijitabu hiki kuhusu masuala ya Fedha kwa ajili hii tu. Ninaamini bado huchelewa sana kuanza kujifunza muenendo mzuri wa kifedha na kushirikisha maarifa yako kwa familia, marafiki au watoto.

Kijitabu hiki kiliandikwa ili kutambulisha benki na jinsi ya kusimamia fedha binafsi kwa njia ya kufundisha na kuburudisha; na mtu yeyote wa umri wowote aliye na ufahamu mdogo wa
masuala ya benki atanufaika na kijarida hiki cha“Vitu ambavyo natamani benki yangu ingeniambia’

Ingawa kitabu hiki hakiwezi kukugeuza kuwa mwekezaji au kinara katika tasnia hii, tunaamini kuwa kitakuwa kimekufikishia wewe na taarifa muhimu na za msingi za kukusaidia kukuza uhusiano wako na benki yako, kukuza uwajibikaji wa kifedha na kukusaidia kufanya maamuzi mazuri ya kifedha katika kusonga mbele.

Wako Mtiifu,

Abdi Mohamed
Mkurugenzi Mtendaji
Benki ya Absa (Tanzania) Limited

Absa Bank Tanzania Limited
T 0800 750 078
E talktous.tz@absa.africa

absa.co.tz

Angalizo
Mwongozo huu ni maalum kwa kutoa Habari tu. Mwongozo huu hautachukuliwa kama ushauri wa kisheria wa kifedha kutoka kwa Benki ya Absa (Tanzania) Limited ("Absa") na mwongozo hauhakikishii kuwa utapata mkopo au mali ya benki kutoka Absa au taasisi nyingine yoyote ya kifedha. Benki ya Absa, mawakala wake, maafisa wake, wafanyakazi na wawakilishi hawatawajibika kwa njia yoyote ile kwa kutegemea yoyote iliyowekwa kwenye mwongozo huu na / au kwa habari iliyomoa.

Copyright © 2021 Benki ya Absa (Tanzania)
Absa Bank Tanzania Limited (yenye usajili namba 38557) inaongozwa na kanuni za Benki Kuu ya Tanzania.
Vigezo na masharti zinazingatiwa.